

השרים שלא שרתו בצה"ל

מעולם לא היתה בישראל מעשלה שכה רבים מחבריה חייבי הגיוס הצליחו להתחמק משדות מלא בצבא ישראל כמו

מעשלת בגין. "העולם הזה" מעשיך לחשוף את עברם הצבאי

חיל-הספר במקום

ארליך (עם שריהביטחון, ליאון דויצין וראשיהממשלה) איסטרגט לאיצבאי

ת הליך קביעת תקציב הביטחון, שי בתוכו גם תקציב צה"ל, הוא תהליך מורכב ביותר. תחילה נערכות ישיבות בתוך המטכ"ל ובתוך אגף התקציבים של משרד הביטחון. אחר-כך נערכות ישיבות משותפות של שני השרים הקובעים בסופו של דבר: שריהביטחון ושרהאוצר. בדרך-כלל קיימים חילוקי-דיעות משמעותיים ביותר בין שני השרים. שריהביטחון מגיש תקציב שריהאוצר — כל שר אוצר — מכנה אותו "תקציב מנופח", וריאילו שריהאוצר "מציע" סכום נמוך בהרבה כפי ששרהביטחון — כל שריהביטחון — אומר: "הוא בכוונה נותן סכום קטן, כדי שיהיה על מה להתמקח". אחר-כך עוברים הדיונים לוועדת-מישנה המורכבת מחברי שתי הוועדות החשובות של הכנסת, ועדת-החוקים והביטחון וועדת-הכספים. הוועדה מומינה אליה אנשי צה"ל ואנשי משרד-הביטחון, מבקשת לברר את הצעת התקציב שהגישו שני גורמיים אלה, ומעבירה את מסקנותיה לשתי ועדות האם. בתקופה שבה שמש אריק

פולין, ארץ מולדתו, למד בבית-ספר תיכון ואחר-כך השתלם בלימודי כלכלה ועבר קורס באוסטיקה. בשנת 1939, כש היה בן 23, עלה לארץ ולדבריו הוא עבד בפרדסים. שלוש שנים אחר-כך נשא לאשה את צילה, ומאוחר יותר נולדו להם שני בניהם.

לוחם בשדה הפוליטיקה

כמו אצל השרים האחרים שלא שירתו בצה"ל, בתקופה זו מסתיימת הבינוני ראפיה הרישמית של ארליך, והיא מתחדשת שוב רק בשנת 1955. באותה שנה הוא נבחר כחבר מועצת עיריית תל-אביב מטעם הרצינים הכלליים. אם כי כיהן אז כמנהל המנגנון בעירייה אחרת, זו של רמת-גן, הוא כיהן בתפקידו במשך 14 שנים. עד לשנת 1969, עת נבחר לכנסת.

האחראי לבחירתו של ארליך לכנסת היה ראשיהממשלה דהיום, מנחם בגין. ארליך רצה להיות מועמד הליכוד לראשות עיריית תל-אביב ובגין, מנהיג הליכוד, הטיל וטו על הצעה זו, בטענה כי "ארליך הוא אדם אפור". בתמורה הוחלט לתת לארליך מקום ריאלי בכנסת.

שמחה ארליך עבר במפלגת הציונים הכלליים, ואחר-כך במפלגת הליברלית, מילחמות רבות, שהפכו אותו סוס-קרבות ותיק ומנוסה בשדה הפוליטי דווקא, ואשר היקנו לו את התואר "שרגא נצר של הליברלים".

הוא היה חסיד השיטה של עידוד עסקנים קטנים והשגת תמיכה של ריצה ללאות, ממש כחילי-שדה, בין סניף לסניף ובין בתי הפעילים. בהבדל נטל על עצמו תפקידים רבים בשטח המוניציפאלי, בעיקר קר כאלה שאיפשרו לו להיות טוב כלפי אנשים שונים, כדי לזכות אחר-כך בתמיכתם. כמו איש-צבא מלומד, פיתח לו אסטרטגיות וטקטיקות לזכייה בליבות של עסקנים, ולכיבוש מעוזים פוליטיים בזה אחר זה.

שרון, כיום שריההקלאות, כיושב-ראש ועדת-המישנה הזו, "אכלו" אצלו אנשי משרד-הביטחון וצה"ל מרורים. אריק נכנס לכל סעיף וסעיף-מישנה בתקציב ודרש הסברים, העיר הערות ואף עורר פעמים אחדות התפרצות נגדו מצד אנשי צה"ל ומשרד-הביטחון. עתה עומד בראש הוועדה איש-צבא אחר לשעבר, מי שהיה רמטכ"ל ח"כ היים ברילב.

אחרי דיוני הוועדה עובר התקציב שוב לידי שני השרים, ושוב מתחילה התנצחות ביניהם. לרוב אין הם מסכימים, וההחלטה עוברת לידי ראשיהממשלה או לידי הממשלה כולה, כשהיא יושבת כוועדת שרים לענייני ביטחון. שלב נוסף הוא ועדה מצומצמת של שרים לענייני תקציב הביטחון.

למרות התהליך הממושך והמורכב, ברור לכל כי האדם הקובע ביותר לגבי גורלו של התקציב, אם כי לא את פירוטו, הוא שריהאוצר. תקציב הביטחון מהווה שליש מהתקציב הכללי, והשנה הוא עומד על כ-60 מיליארד לירות. שריהאוצר קובע, בסופו של דבר, כמה כסף יקבל צה"ל עבור צורכי הביטחון שלו, מה יהיה היקף הייצור הביטחוני, כמה אנשי מילואים ייקראו ולאילו פירקיו-זמן, מה יהיו תנאי השירות של אנשי הקבע ומה יהיו תנאי התזונה והמגורים של אנשי שירות החובה.

גם בעת מילחמה וערב מילחמה, שריהאוצר הוא דמות דומיננטית ביותר בהחלטות הקשורות במילחמה. זכורות ההשגות של פינחס ספיר המנוח כאשר היה הוא שריהאוצר, לגבי המילחמות. שריהאוצר הוא האיש הצריך למצוא מיליוני לירות עבור כל שעת מילחמה.

קשה להגיה כי אדם הצריך להחליט החלטות חשובות שכאלה, יהיה מנותק לחלוטין מחיי צבא, מחוויות של חיילים או של לוחמים, אס-כי ברור כי אין הוא חייב להיות בהכרח מצביא-לשעבר. שריהאוצר הנוכחי, שימחה ארליך, לא שירת בצה"ל.

כשפרצה מילחמת השיחרור היה שימחה ארליך, יליד דצמבר 1915, בן 32. בי

עד כה נתגלה בטידרה זו:

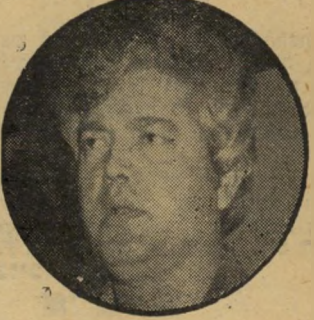
אריעזר שוסטק: לא שרת בצה"ל, שוחרר מסיבות פרימיטיות ואח"כ רפואיות.

מושה ניסים: טען כי הוא תלמיד-יושבה, שרתו כי צה"ל נידחה ואח"כ קוצר.

שמואל תמיר: לא שירת את יום אחד בצה"ל, אחריו שיחרר ממחנדה-העצירים בקניה.

דויד לוי: לא נתקבל לצה"ל כיגלל רמת-השכנה נמוכה מדי. לא שרת כלל.